

Inhoudsopgave

Inleiding – 9

Aart Schene, Philip Spinhoven, Bernard Sabbe, Eric Ruhé

DEEL 1 EPIDEMIOLOGIE, DIAGNOSTIEK EN BELOOP

Hoofdstuk 1 Epidemiologie van depressie – 21

Hans Ormel, Brenda Penninx, Jan Spijker

Hoofdstuk 2 Classificatie en diagnostiek van depressie – 43

Aart Schene, Bernard Sabbe

Hoofdstuk 3 Beloop en stagering van depressie – 63

Jan Spijker, Eric Ruhé, Aartjan Beekman

Hoofdstuk 4 Meetinstrumenten voor depressie – 79

Klaas Wardenaar, Rob Wanders, Peter de Jonge

Hoofdstuk 5 Lichamelijk onderzoek bij depressie – 101

Adriaan Honig, Indrag Lampe

DEEL 2 COMORBIDITEIT

Hoofdstuk 6 Depressie en comorbide psychiatrische stoornissen – 117

Robert Schoevers, Marrit de Boer

Hoofdstuk 7 Depressie bij patiënten met een lichamelijke aandoening – 137

Frederik Hendrickx, Joris Vandenbergh, Albert Leentjens

DEEL 3 ETIOLOGIE EN PATHOGENESE

Hoofdstuk 8 Depressie: stress, immuniteit en (epi)genetica – 157

Stephan Claes

Hoofdstuk 9 Kwetsbaarheid voor depressie in een levensloopperspectief – 171

Frits Boer, Bernet Elzinga

Hoofdstuk 10 Pathogenese van depressie in het senium – 185

Richard Oude Voshaar, Rob Kok

Hoofdstuk 11 Neurobiologie van depressie – 205

Marie-José van Tol, Indira Tendolkar, Nic van der Wee, Eric Ruhé

Hoofdstuk 12 Het cognitieve model voor depressie: de rol van informatieverwerking – 233

Rudi De Raedt, Filip Raes

DEEL 4 PREVENTIE EN ZORGORGANISATIE

Hoofdstuk 13 Depressie en public mental health – 251

Pim Cuijpers, Filip Smit

Hoofdstuk 14 Depressie in de eerste lijn – 267

Peter Lucassen, Guido Pieters

Hoofdstuk 15 Depressie in de (dag)klinische setting – 283

Eric Ruhé, Aart Schene

DEEL 5 PATIËNT EN OMGEVING

Hoofdstuk 16 De depressieve patiënt en diens betrokkenen – 303

Gilbert Lemmens, Kim De Corte, Lesley Verhofstadt

Hoofdstuk 17 Werken, werkomstandigheden en depressie – 317

Aart Schene, Hiske Hees, Gabe de Vries

Hoofdstuk 18 Zelfmanagement: grip op depressie – 335

Roos van Grieken, Maarten Koeter, Aart Schene

DEEL 6 INTERVENTIES

Hoofdstuk 19 Kortdurende psychologische interventies bij depressie – 353

Paul Rijnders, Els Heene

Hoofdstuk 20 E-mental health bij depressie – 367

Tara Donker, Matthijs Blankers, Heleen Riper

Hoofdstuk 21 Psychotherapie bij depressie – 383

Claudi Bockting, Anne Speckens, Jacqueline A-Tjak

Hoofdstuk 22 Farmacotherapie bij depressie – 399

Eric Ruhé, Robbert-Jan Verkes, Eric van Rijswijk

Hoofdstuk 23 Neurostimulatie bij depressie – 425

Pascal Sienaert, Chris Baeken, Philip van Eijndhoven

Hoofdstuk 24 Verpleegkundige interventies bij depressie – 443

Wim Houtjes, Tine Maes, Josephine van der Lande

Hoofdstuk 25 Vaktherapeutische interventies bij depressie – 465

Michel Probst

DEEL 7 SPECIFIEKE DOELGROEPEN

Hoofdstuk 26 Depressie tijdens zwangerschap en kraamperiode – 483
Adriaan Honig, Hansje Heller, Noera Kieviet

Hoofdstuk 27 Depressie bij kinderen en adolescenten – 497
Frits Boer, Catrien Reichart

Hoofdstuk 28 Depressie bij ouderen – 511
Rob Kok, Richard Oude Voshaar

Hoofdstuk 29 Seksespecifieke aspecten van depressie – 527
Caroline Sonnenberg

Hoofdstuk 30 Depressie en verslaving – 547
Lieve De Backer, Francis De Groot, Geert Dom

Hoofdstuk 31 Depressie en suïcidaal gedrag – 565
Kees van Heeringen, Ad Kerkhof

Hoofdstuk 32 Depressie en cultuur – 581
Frank Kortmann

Personalia – 595

Register – 599

Personalia

Drs. J.G.L. (Jacqueline) A-Tjak, klinisch psycholoog, supervisor VGct en peer reviewed trainer ACT, PsyQ Zaandam; A-Tjak Cursussen.

Prof.dr. C. (Chris) Baeken, psychiater, afdeling psychiatrie, Universitair Ziekenhuis Gent; UZ Brussel.

Prof.dr. A.T.F. (Aartjan) Beekman, psychiater, hoogleraar psychiatrie, hoofd afdeling psychiatrie, VUmc; lid van de Raad van Bestuur, GGZ inGeest, Amsterdam.

Dr. M. (Matthijs) Blankers, (sr.) onderzoeker en psycholoog, Arkin, Amsterdam; Trimbos-instituut, Utrecht.

Prof.dr. C.L.H. (Claudi) Bockting, klinisch psycholoog, universitair ambulatorium; vakgroepvoorzitter afdeling klinische psychologie, Universiteit van Utrecht.

Prof.dr. F. (Frits) Boer, emeritus hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie, AMC, Amsterdam.

Dr. M.K. (Marrit) de Boer, psychiater en onderzoeker, Universitair Centrum Psychiatrie, UMCG, Groningen.

Prof.dr. S. (Stephan) Claes, psychiater, hoogleraar psychiatrie, KU Leuven; diensthoofd volwassenenpsychiatrie UPC KU Leuven.

Dr. K. (Kim) De Corte, klinisch psycholoog-systeemtherapeut, afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie en afdeling volwassenenpsychiatrie, Universitaire Dienst Psychiatrie, UZ Gent; BVRGS erkende opleider en supervisor.

Prof.dr. P. (Pim) Cuijpers, professor in de klinische psychologie, afdelingshoofd van de afdelingen klinische, neuro- en ontwikkelingspsychologie, VU, Amsterdam, EMGO+ Instituut, Amsterdam.

Prof.dr. R. (Rudi) De Raedt, klinisch psycholoog en gedragstherapeut, voorzitter vakgroep experimenteel-klinische en gezondheidspsychologie, Universiteit Gent.

Dr. T. (Tara) Donker, universitair docent en gz-psycholoog, faculteit gedrags- en bewegingswetenschappen, afdeling klinische, neuro- en ontwikkelingspsychologie, sectie klinische psychologie, VU, Amsterdam.

Dr. P.F.P. (Philip) van Eijndhoven, psychiater, Radboudumc, Nijmegen.

Prof.dr. B. (Bernet) M. Elzinga, hoogleraar stressgerelateerde stoornissen, sectie klinische psychologie, Universiteit Leiden.

R.A. (Roos) van Grieken, psychiater NPI Arkin, Amsterdam, promovendus afdeling psychiatrie, stemmingsstoornissen, AMC/UvA, Amsterdam.

F. (Francis) De Groot, zorgmanager, cluster verslaving en dubbeldiagnose, Multiversum, Boechout.

Dr. E. (Els) Heene, klinisch psycholoog, gedragstherapeut, Mentaal Beter Zeeuws-Vlaanderen, Terneuzen; vakgroep experimenteel-klinische en gezondheidspsychologie, Universiteit Gent.

Prof.dr. C. (Kees) van Heeringen, psychiater, gewoon hoogleraar psychiatrie, vakgroep psychiatrie en medische psychologie, Universiteit Gent.

Dr. H.L. (Hiske) Hees, gz-psycholoog, afdeling medische psychologie, Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis, Nijmegen.

Drs. H.M.(Hansje) Heller, psychiater, afdeling ziekenhuispsychiatrie, VUmc.

Dr. F. (Frederik) Hendrickx, arts-specialist in opleiding, Katholieke Universiteit Leuven, Universitair Ziekenhuis Leuven.

- Prof.dr. A. (Adriaan) Honig, psychiater, hoofd psychiatrisch consultatieve dienst OLVG West; bijzonder hoogleraar ziekenhuispsychiatrie VUmc, Amsterdam.
- Dr. W. (Wim) Houtjes, verpleegkundig specialist ggz, hoofdopleider opleidingsinstelling GGZ-VS, Utrecht; regiebehandelaar P&P consult, Apeldoorn.
- Prof.dr. P. (Peter) de Jonge, hoogleraar psychiatrische epidemiologie, Universitair Centrum Psychiatrie, UMCG, Groningen; faculteit gedrags- en maatschappijwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen.
- Prof.dr. J.F.M. (Ad) Kerkhof, hoogleraar klinische psychologie, psychopathologie en suïcidepreventie, VU, Amsterdam.
- Dr. N. (Noera) Kieviet, kinderarts in opleiding, afdeling kindergeneeskunde OLVG, Amsterdam.
- Dr. M.W.J. (Maarten) Koeter †, universitair hoofddocent, afdeling psychiatrie, AMC, Amsterdam.
- Dr. R.M. (Rob) Kok, psychiater en klinisch epidemioloog, Parnassia, Den Haag.
- Prof.dr. F.A.M. (Frank) Kortmann, emiritus hoogleraar algemene psychiatrie en transculturele psychiatrie, Radboud Universiteit, Nijmegen.
- Dr. I.K. (Indrag) Lampe, psychiater, hoofd poli ziekenhuispsychiatrie, OLVG West, Amsterdam.
- H.J. (Josephine) van der Lande MSc, verpleegkundige/cognitief-gedragstherapeutisch werker, psychiatrie, zorglijn stemmingsstoornissen, AMC, Amsterdam.
- Dr. A.F.G. (Albert) Leentjens, psychiater en universitair hoofddocent, afdeling psychiatrie en neuropsychologie, UMC+, Maastricht.
- Prof. dr. G.M.D. (Gilbert) Lemmens, psychiater-gezinstherapeut en diensthoofd, Universitaire Dienst Psychiatrie, UZ Gent; hoofddocent psychiatrie, Universiteit Gent.
- Dr. P.L.B.J. (Peter) Lucassen, huisarts, senioronderzoeker afdeling eerstelijngeneeskunde, Radboudumc, Nijmegen.
- T. (Tine) Maes, hoofdverpleegkundige De Fase 4, behandelafdeling depressie, Psychiatrisch Ziekenhuis Duffel.
- Prof.dr. J. (Hans) Ormel, hoogleraar sociale psychiatrie en psychiatrische epidemiologie, UMCG, Groningen.
- Prof.dr. R.C. (Richard) Oude Voshaar, ouderenpsychiater, hoogleraar ouderenpsychiatrie, afdeling psychiatrie, UMCG, Groningen.
- Prof.dr. B.W.J.H. (Brenda) Penninx, hoogleraar psychiatrische epidemiologie, VUmc, Amsterdam.
- Prof.dr. G.L.M. (Guido) Pieters, psychiater, Universitair Psychiatrisch Centrum KU Leuven.
- Prof.dr. M. (Michel) Probst, fysiotherapeut/psychomotorisch therapeut, deeltijds gewoon hoogleraar Departement Revalidatiewetenschappen KU Leuven.
- Prof.dr. F. (Filip) Raes, klinisch psycholoog en gedragstherapeut, onderzoekseenheid gedrag, gezondheid en psychopathologie, faculteit psychologie en pedagogische wetenschappen, KU Leuven.
- Dr. C.G. (Catrien) Reichart, kinder- en jeugdpsychiater, coördinerend hoofd patiëntenzorg, Curium-LUMC, Leiden.
- Drs. P. (Paul) Rijnders, klinisch psycholoog, gedragstherapeut; Mentaal Beter Zeeuws-Vlaanderen, Terneuzen; Zeeuws Hand en Polscentrum, Goes.
- Dr. E. (Eric) van Rijswijk, huisarts, vakgroep huisartsgeneeskunde, Radboudumc, Nijmegen.
- Prof. dr. H. (Heleen) Riper, hoogleraar eMental-health, faculteit gedrags- en bewegingswetenschappen, afdeling klinische, neuro- en ontwikkelingspsychologie, sectie klinische psychologie, VU, Amsterdam.
- Dr. H.G. (Eric) Ruhé, psychiater en hoofd behandelzaken, afdeling stemmings- en angststoornissen, Universitair Centrum Psychiatrie, UMCG, Groningen.

- Prof.dr. B.G.C. (Bernard) Sabbe, psychiater, diensthoofd psychiatrie, gewoon hoogleraar, Universiteit Antwerpen en Vrije Universiteit Brussel; coördinator van het Collaborative Antwerp Psychiatric Research Institute (CAPRI), Antwerpen.
- Prof.dr. A.H. (Aart) Schene, psychiater en afdelingshoofd, afdeling psychiatrie, Radboudumc, Nijmegen.
- Prof.dr. R.A. (Robert) Schoevers, psychiater, hoogleraar-afdelingshoofd psychiatrie, afdeling psychiatrie, UMCG, Groningen.
- Prof.dr. P. (Pascal) Sienaert, psychiater, zorgpad stemmingsstoornissen, Academisch Centrum voor ECT en Neurostimulatie (AcCENT), Universitair Psychiatrisch Centrum, KU Leuven.
- Prof.dr. F. (Filip) Smit, hoogleraar public mental health, EMGO+ Institute for Health and Care Research, VUmc, Amsterdam; Chief Scientist, Trimbos-instituut (Netherlands Institute of Mental Health and Addiction), Utrecht.
- Dr. C.M. (Caroline) Sonnenberg, psychiater, waarnemend opleider ouderenpsychiatrie, GGZ inGeest, Amsterdam.
- Prof.dr. A.E.M. (Anne) Speckens, hoogleraar psychiatrie, Radboudumc, Nijmegen.
- Prof.dr. Jan Spijker, bijzonder hoogleraar chronische depressie, faculteit der sociale wetenschappen, Radboudumc, Nijmegen; psychiater, voorzitter zorgprogramma Stemmingsstoornissen en hoofd zorgprogramma depressieve stoornissen, Pro Persona, Nijmegen.
- Prof.dr. I. (Indira) Tendolkar, psychiater en opleider, afdeling psychiatrie, Radboudumc, Nijmegen.
- Dr. M.J. (Marie-José) van Tol, neuropsycholoog, universitair docent, afdeling neurowetenschappen (sectie cognitieve neuropsychiatrie), UMCG, Groningen.
- Prof.dr. J. (Joris) Vandenberghe, psychiater, biomedisch wetenschapper, coördinator dienst Liaisonpsychiatrie, UZ Gasthuisberg, Universitair Centrum Geestelijke Gezondheidszorg-Vlaams Brabant Oost, Leuven.
- Prof. dr. L.L. (Lesley) Verhofstadt, klinisch psycholoog, relatietherapeut, hoofddocent gezinspsychologie, vakgroep experimenteel-klinische en gezondheidspsychologie, Universiteit Gent.
- Prof.dr. R.J. (Robbert-Jan) Verkes, psychiater-klinisch farmacoloog, afdeling psychiatrie, Radboudumc, Nijmegen.
- Dr. G. (Gabe) de Vries, manager inhoud innovatie en trajectteams bij Roads, Amsterdam.
- R.B.K. (Rob) Wanders MSc., postdoctoraal onderzoeker psychiatrie en psychometrie, Universitair Centrum Psychiatrie, UMCG, Groningen.
- Dr. K.J. (Klaas) Wardenaar, psycholoog, epidemioloog en postdoctoraal onderzoeker, Universitair Centrum Psychiatrie, UMCG, Groningen.
- Prof. dr. N.J.A. (Nic) van der Wee, psychiater, afdeling psychiatrie, LUMC, Leiden.